

GLEDALIŠČE KAMIŠIBAJ KOT INTERESNA DEJAVNOST / Avtorica: Metka Kristan, prof. razrednega pouka / OŠ Bojana Illica Maribor

Na naši šoli že vrsto let vodim interesne dejavnosti. Otroci se v raznovrstne dejavnosti radi vključujejo in aktivno sodelujejo. Učitelji se moramo prepustiti in si dovoliti spremembe. Osebnostno rada sprejemam novosti in jih vključujem v svoje delo. Tokrat sem se srečala z gledališčem kamišibaj in ga vpeljala v svoje delo v obliki interesne dejavnosti, v kateri sodelujejo učenci od 2. do 6. razreda. Kamišibaj je umetnost, ustvarjalno izražanje, pri katerem učenci razvijajo likovno ustvarjalnost, besedno izražanje in gibalne spretnosti. Urijo se v nastopanju in improvizaciji.

V prispevku bom predstavila način dela z gledališčem kamišibaj kot interesno dejavnost na konkretnem primeru lastnega besedila ter ilustracij.

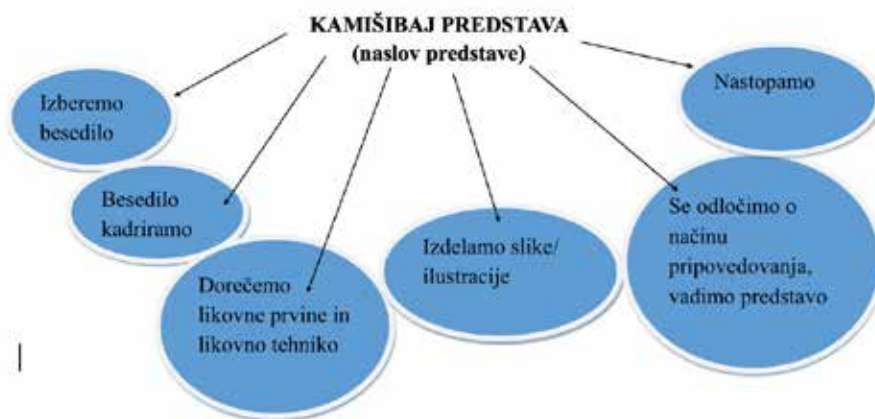
INTERESNA DEJAVNOST

Interesne dejavnosti so del razširjenega programa organizirane zunaj šolskega pouka, katerih namen je odkrivanje in razvijanje učenčevih interesov. Učence bi se tako navajalo na koristno in zdravo preživljanje prostega časa. V interesno dejavnost se učenci vključujejo prostovoljno, delo vodi mentor, izvajajo pa se v sproščenem in prijetnem vzdušju.

Mentor mora biti za vodenje interesne dejavnosti strokovno in pedagoško usposobljen. Vloga mentorja je načrtovanje, vodenje, posredovanje, usmerjanje ter vzpodbujanje učencev k ustvarjalnosti (Kolar in drugi 2008).

NAČRTOVANJE

Pred začetkom dela načrtujemo skupaj. Pogovorimo se o tem, kaj vse moramo pripraviti.

ZAKAJ KAMIŠIBAJ

Pri mojem večletnem vodenju interesnih dejavnosti se venomer srečujem z vprašanjem, kako in kaj vnesti v interesno dejavnost, da bo učencem zanimivo, novo, motivacijsko in zabavno. Ko sem bila kot obiskovalka na tridnevnem festivalu gledališča kamišibaj v Piranu, me je sam kamišibaj popolnoma očaral in prevzel. Že tam sem se odločila, da ga bom vpeljala v svoje pedagoško delo v obliki interesne dejavnosti. Otrokom bom tako postavili nove izzive in jih aktivno vključila v ustvarjanje predstav kamišibaja. Kamišibaj je umetnost, je ustvarjalno izražanje, ki združuje likovno ustvarjalnost, besedno umetnost in gibalno spretnost. Vse to pa daje učencem možnost kompleksnega razvoja na področjih, ki so pomembna za življenje. Kamišibaj pa je tudi sredstvo, ki nas razvedri, zabava ter nas popelje v svet domišljije.

IZBOR BESEDILA

Skupaj z učenci izberemo primerno besedilo, ki jim je blizu in jih pritegne ter ga lahko skozi sliko nazorno interpretirajo gledalcem. Jezikovno in domišljijsko spretnejši otroci lahko besedilo napišejo tudi sami ali naredijo priredbo. Pri izraznih oblikah ni omejitev, besedilo mora biti preprosto, jasno in brez posebnih zapletov. Odločijo se tudi o načinu interpretacije in uporabi jezikovne zvrsti.

KADRIRANJE

Večji list razdelimo na polja, v katera skiciramo posamezne kadre (prikaz s sličicami) zgodbe. Pazimo, da se slika in beseda ne podvajata, da je med sliko in besedilom ravnovesje in da se smiselno ujemata in dopolnjujeta.

LIKOVNE PRVINE IN LIKOVNE TEHNIKE

Dorečemo likovne prvine in izberemo likovno tehniko, ki jo bomo uporabili pri izdelavi slik/ilustracij.

»Govorica črt, oblik, barv in njihovih odnosov, svetlo-temnega, tekstur in njihovih sorazmerij mora biti urejena in uravnotežena« (Zupančič 2012, 8). Izbiramo čiste in kontrastne barve. Papir mora biti debelejši, velikosti A3 formata. Sama ilustracija naj ne bi imela struktur, saj nam lahko le-te povzročijo težave z zatikanjem pri izvlečenju.

Za ilustracijo lahko uporabimo različne likovne tehnike, odvisno od želje in spretnosti otroka.

ILUSTRACIJA

Ilustracija je pri kamišibaju enakovredna besedilu, zato moramo paziti, da se slika in beseda ne podvajata. Slika mora že sama imeti sporočilo, biti mora jasna, razpoznavna, likovno prečiščena, liki morajo biti prepoznavni. Elemente moramo pravilno umestiti v prostor, upoštevati moramo nevidni rob. Predstava se vedno začne s sliko, ki zajema naslov in izvor besedila, konča pa se s sliko, na kateri piše konec.

NAČIN PRIPOVEDOVANJA IN VAJA

O načinu pripovedovanja se odločimo sami. Od načina pripovedovanja

zgodbe je odvisen tudi naš položaj ob odru. Najpogosteje sedimo ali stojimo na levi strani odra. Namestimo ga približno v isto višino, kot je pripovedovalčeva glava.

Med pripovedovanjem večkrat pogledamo svojo ilustracijo in tako usmerimo pogled občinstva. Pripovedujemo jasno, glasno, doživeto, vzdrževati moramo stik z občinstvom.

Na začetku vadimo samo pripovedovanje, nato vključimo še pripovedovanje ob sliki. Pripovedovalec ob pripovedovanju zgodbe menja slike, na katerih vzporedno s pripovedovanjem teče zgodba. Pazimo, da je menjava slike pravočasna. Posamezno sliko moramo pustiti na ogled vsaj 3 sekunde. Pozorni smo na prihajajočo sliko, saj je vsa čarobnost v odru, ko je slika enkrat zunaj, pride v realnost. Izvlečeno sliko odložimo za oder oz. na pripravljeno mesto za odlaganje.

NASTOP

Pred nastopom si pripravimo primereno mizo, ki mora biti dovolj velika, da lahko ob oder postavimo tudi košarico s sladkarijami. Pripravimo tudi prostor za odlaganje slik, da nastop poteka brez težav. Prostor vsaj delno zatemnimo, na varna mesta namestimo svečke, ki bodo še dodatno poskrbele za čarobnost, v oder pa usmerimo soj reflektorskih luči, ki bodo osvetljevale slike in usmerjale pogled občinstva. Na pričetek predstave opozorimo z udarjanjem ob paličice (hiošigi).

KAJ PA ODPIRANJE IN ZAPIRANJE ODRA?

Odpiranje in zapiranje odra je tridelno. Najprej vedno odpremo leva vrata, nato desna in nazadnje zgornja vrata. To naredimo počasi, umirjeno, saj je lahko že odpiranje čarobno. Enako storimo pri zapiranju. Rečemo lahko, da je to nekakšen obred, ki ga vedno znova ponavljamo.

PRIMER LASTNEGA BESEDILA

Idejo za besedilo sem dobila pri branju slikanice Birte Müller, Anček podganček.

ZAKAJ?

Napisala in ilustrirala: Metka Kristan

Živela je miš, ki je imela tri otroke. Dve miški in Frančka. Že od rojstva je bil Franček precej večji od svojih sester. Mogoče zato, ker je bil fant. Miški sta se mu radi posmehovali in si šepetali: »Kako je čuden«. Velikokrat sta ga zvabili v igro, v kateri Franček ni bil ravno spreten, samo da sta se mu lahko hihitali. »Poglej, kako je neroden in kako velika stopala ima,« je govorila prva. »Joj, in kako opleta s svojim repom,« se je norčevala druga.

Igrivi miški sta se velikokrat igrali kar sami. Pri nekaterih igrah sta bili še posebej spretni. Takrat je Franček le žalostno povsobil glavo in se spraševal: »Zakaj pa jaz ne morem tega početi, zakaj sem tako neroden?« Tudi sam si je želel takšnih iger. Intel je v svoje dlani in se počutil zelo osamljenega.

Vsako jesen so v mišji vasi priredili tradicionalni mišji maraton. Tokrat se je tudi Franček preizkusil na tem maratonu. Po nesreči se je spotaknil ob svoja velika stopala in nerodno padel. Miški sta se od škodoželjnosti kar zvijali od smeha.

»Le zakaj sem tako neroden in drugačen?« je žalosten jokal Franček. »Tako sem nesrečen!«

»Franček, nerodni smo lahko kdaj pa kdaj vsi. Vem pa, zakaj si drugačen,« ga je tolažila mama. Začutila je, da je napočil čas, da mu razkrije resnico, zakaj ni čisto tak, kot njegovi sestri.

Nežno ga je privila k sebi in mu začela pripovedovati.

»Ko si bil še čisto majhen, sem te našla na domačem skednju. Bil si zapuščen, lačen in zelo si jokal. Doma sem takrat tudi že imela svoji majceni deklici. Takoj sem te vzljubila in te odnesla v svoj varen in topel domek. Franček, ti nisi mišji otrok, ampak podganji mladič. Jaz pa te imam rada enako, kot bi bil čisto moj.«

»Aha, zdaj pa razumem, zakaj sem takšen,« si je mislil Franček. »Podgana sem, zato pa imam tako dolg rep in

velike noge. Zdaj pa razumem.« Vsak dan je postajal bolj nasmejan in razigran. Mamine besede so nanj delovale kot čarovnija. Njegova velika stopala so mu sčasoma postajala celo všeč. Tudi čez svoj dolgi rep se ni več pritoževal. Spoznal je, da je lahko tudi njegovo življenje prav zabavno.

Dnevi pa so minevali, postajali so krajši in hladnejši. Snežinke so kot nežna preproga prekrile mišjo deželo. Pričel se je čas zimskih iger in veselja.

Franček je vsako popoldne izkoristil za drsanje na ledu. To je namreč zelo rad počel. Skupaj s sesticama je neko sončno popoldne sodeloval na mišji hokejski tekmi. Uspelo mu je obraniti celo vse gole. Njihova družina je bila med najboljšimi. Miški sta končno bili zelo ponosni nanj. »Kako čudovito je imeti tako sijajnega brata,« sta govorili.

Ta dogodek je miški in Frančka zelo povezal. Miški se nista nikoli več norčevali iz njega. S svojim bratcem sta se radi celo pohvalili in postali so nerazdružljivi. Skupaj so se zabavali in se imeli radi. Res radi.

SLIKOVNI PRIKAZ ZGODBE

Predstavljam začetno sliko, ki zajema naslov in izvor besedila, del vsebinskih slik in končno sliko, na kateri vedno piše konec.

ZAKLJUČEK

Ko razmišljam o tem, ali je bila moja odločitev, da v šolsko delo vključim kamišibaj, pravilna, vedno znova dobim pozitiven odgovor. Preden otrok ne izzovemo, se mogoče niti ne zavedamo, česa so pravzaprav sposobni. Ko sprožim njihovo domišljijo in ustvarjalnost, me vsako uro znova presenečajo in razveseljujejo. Otroci brez zadržkov izražajo svoje ideje glede besedil in s sliko prikazujejo vsebinsko povezanost zgodbe. Ob idejah se jim včasih kar zasvetijo oči in to je potrditev, da pri delu res uživajo.

Viri in literatura

1. Kolar Metoda in drugi (2008). Interesne dejavnosti za 9-letno osnovno šolo. Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
2. Zupančič Tomaž (2012). Kakovostna književna ilustracija za otroke. Otrok in knjiga, letnik 39 (št. 85)
3. Besedilo in ilustracije besedila z naslovom ZAKAJ? so moje lastne.

